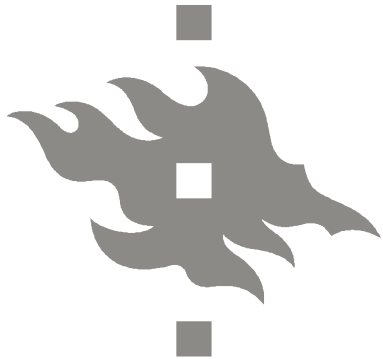

Luonnontuotteet kosmetologi- ja kampaamopalveluissa

Luonnontuotepäivät
Mikkeli, Anttolanhovi 9.10.2013

Birgitta Partanen
HY, Ruralia-instituutti

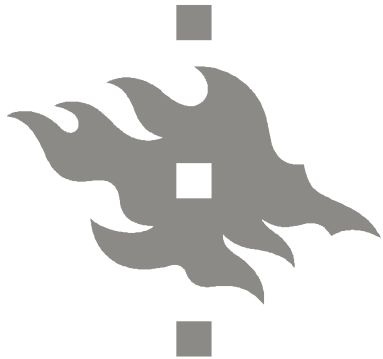
Selvitys luonnontuotteiden hyödyntämisestä kauneudenhoitoalalla

Opetushallituksen rahoittamana toteutettiin osaamistarveselvitys, joka kohdistui kauneudenhoito-, hius- sekä luonnontuotealoille.

Tavoitteena oli selvittää osaamistarpeet luonnontuotteiden hyödyntämiseksi hiusalan ja kauneudenhoitoalan tutkinnoissa sekä luonnonvara-alan osaamistarpeet luonnontuotteiden keräämiseksi ja tuottamiseksi kauneudenhoitoalan käyttöön.

Selvitystä hallinnoi Fortbildningscentrum Prakticum apunaan työryhmä, joka oli koottu asiantuntijoista kauneudenhoito-, hius- ja luonnontuotealoilta. Selvitys toteutettiin tekemällä kyselyt hius- ja kauneudenhoitoalalle, pyytämällä näkemyksiä eri alojen asiantuntijoilta sekä tarkastelemalla jo tehtyjä selvityksiä, alojen nykykäytäntöjä Suomessa ja Euroopassa ja niiden muutossuuntia.

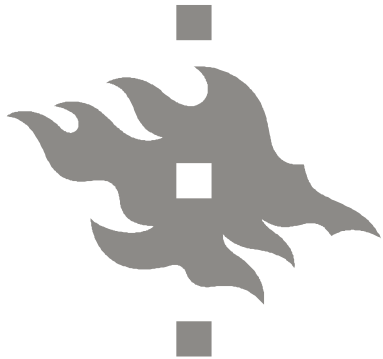
Selvityksen tuloksia voidaan hyödyntää ammatillisten perustutkintojen sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen sisältöjen kehittämisessä kauneudenhoito- ja luonnonvara-aloilla.

Selvityksen raportti on luettavissa internetissä

Selvityksen raportti julkaistiin Ruralian Raportteja-sarjassa. [Raportti](#) on tarkoitettu luettavaksi sähköisessä muodossa ja se sisältää useita linkkejä, joista löytyy lisätietoja. Raportti löytyy myös [Opetushallituksen](#) ja [Sustainable Development in Hairdressing](#) – hankkeen sivuilta.

Käsitteistä ja markkinoista

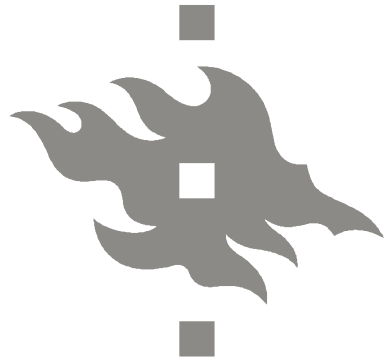
Luonnonkosmetiikalle ei ole virallista määritelmää, epävirallisia määritelmiä on paljon.

Nutrikosmetiikalla tarkoitetaan maailmanlaajuisesti kauneudenhoitoalalle leviävää ilmiötä, jossa kauneudenhoitoa toteutetaan sisäisesti ravintolisien avulla.

Käsitteellä **luonnollinen** tarkoitetaan raportissa luonnossa esiintyvää, aitoa, ei-ihmisen tekemää. **Luontaisen kaltainen** raaka-aine voidaan eristää luonnosta saatavasta raaka-aineesta. **Synteettinen raaka-aine** on aine, joka on tehty keinotekoisesti.

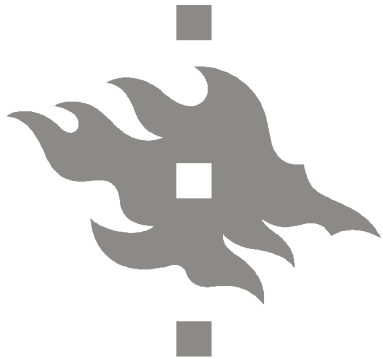
Luonnontuotteet ovat tärkeä luonnonkosmetiikan raaka-aine ja luonnonkosmetiikan käyttö on kasvanut voimakkaasti viime vuosina Suomessa muun maailman tavoin. Valmiit tuotteet ovat suosituimpia ja luonnon raaka-aineiden käyttö sellaisenaan on melko vähäistä.

Markkinoinnissa käsite luonnontuote on saanut laajemman merkityksen. Luonnontuotteesta voidaan puhua, kun kyseessä on luonnonkosmetiikka tai esimerkiksi shampoo, joka sisältää luonnosta peräisin olevia raaka-aineita. Aiheeseen liitettyjen käsitteiden kirjo on laaja ja erilaisia sertifikaatteja on lukuisia. Luonnontuoteimagoa käytetään hyväksi markkinoinnissa, ja sekä kuluttajan että ammattilaisen olisi oltava perehtynyt hyvin sekä erilaisiin sertifikaatteihin että ainesosaluetteluihin, ettei tulisi johdetuksi harhaan.

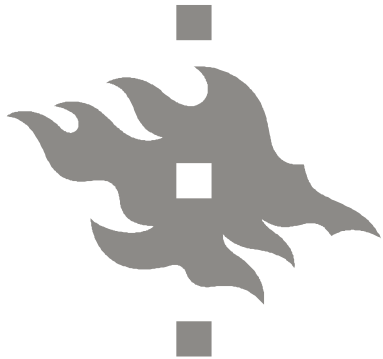
Lukuisia, eri tavoin sertifioituja tuotesarjoja on runsaasti tarjolla

Kosmetiikkalainsäädäntö muuttui 11.7.2013

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1223/2009 kosmeettisista valmisteista ("EU:n kosmetiikka-asetus") on julkaistu 22.12.2009, ja sitä sovelletaan kaikilta osin 11.7.2013 alkaen. EU-asetukset ovat sellaisenaan voimassa kaikissa EU-maissa, eikä niiden velvoitteita kirjata erikseen kansalliseen lainsäädäntöön. Yritysten velvollisuus on selvittää omaa toimintaa koskeva lainsäädäntö ja noudattaa sitä.

Keskeistä lainsäädännöstä

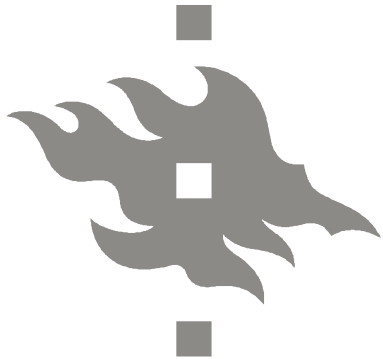
Markkinoilla saataville asetettujen kosmeettisten valmisteiden on oltava turvallisia ihmisten terveydelle ja ne on valmistettava hyvän tuotantotavan mukaisesti (**GMP, Good Manufacturing Practice**).

Markkinoilla saataville asetettujen kosmeettisten valmisteiden on oltava **turvallisia** ihmisten terveydelle.

Kaikista kosmeettisista valmisteista on oltava yhdessä EU-maassa toimivaltaisen viranomaisen saatavilla **tuotetiedot**.

Kaikkien kosmeettisten valmisteiden pakkauksissa ja ulkopäällyksissä on oltava pysyvällä, helposti luettavalla ja näkyvällä tavalla **pakkausmerkinnät**, tai jos valmistetta ei myydä pakattuna, on **tiedot annettava valmisteen mukana**

Erityisesti on huomioitava väittämät, lääkkeellisiä väittämiä ei saa käyttää. Varoitukset eivät vapauta muista velvollisuuksista.

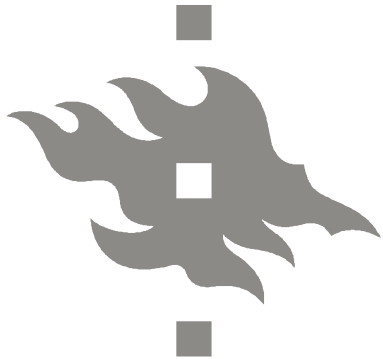

Vaihtoehtohoidot ja ravintolisät lainsäädännössä

Vaihtoehtohoitojen (esim. aromaterapia) yhdistämiseen kauneushoitoalan toimintaan on kiinnostusta ja joitakin niiksi luokiteltavia menetelmiä käytetäänkin pyrittäessä kokonaisvaltaisiin hoitoihin. Suomessa ei ole erikseen vaihtoehtohoitoja säätelevää lainsäädäntöä eikä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira valvo vaihtoehtohoitoja antavien henkilöiden toimintaa.

Vaihtoehtohoitoja koskevat kuluttajalainsäädännön lisäksi tuoteturvallisuuslainsäädäntö, vahingonkorvauslainsäädäntö ja rikoslaki.

Ravintolisät, joihin luetaan kuuluviksi mm. yrtti- ja kasvivalmisteita, kuuluvat elintarvikelain piiriin. Sitä valvoo Elintarviketurvallisuusvirasto Evira.

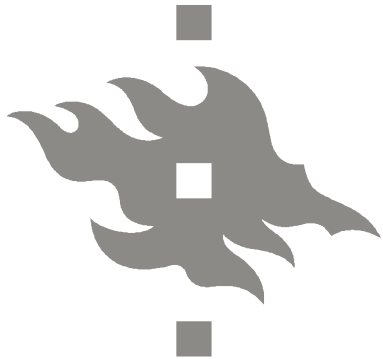

Lainsäädäntö luonnontuotteiden kosmetiikkakäytön näkökulmasta

Tuotteiden ja palveluiden turvallisuus on lähtökohta sekä lainsäädännössä että yritysten toiminnassa.

Turvallisuuden arviointi ja todistaminen asettaa haasteita luonnon raaka-aineille. Tällä hetkellä valmiita vastauksia eri raaka-aineiden ja niistä tehtävien tuotteiden käytön sallimisesta ei juuri ole lainsäädännön astuttua voimaan vasta hiljattain.

Periaate on, että kaikki mitä iholle laitetaan, muuttuu kosmetiikaksi ja kosmetiikkalainsäädännön piiriin. Luonnon raaka-aineiden käyttöön kosmetiikassa liittyy vielä suuri määrä kysymyksiä, joihin ei ole olemassa valmiita vastauksia tai lain tulkintoja. Niiden selvittäminen, sekä koulutus, jonka avulla pienikin yrittäjä pystyy toimimaan lainsäädännön mukaisesti, ovat tarpeen.

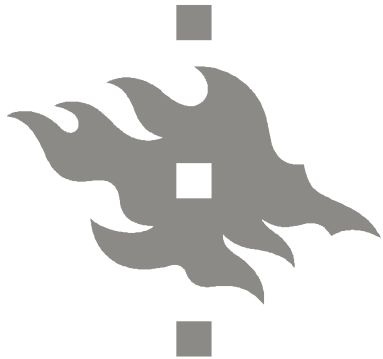
Nykytilanne – luonnontuotteet koulutuksessa

Hius- ja kauneudenhoitoalan tutkinnoissa luonnontuotteiden ja luonnonkosmetiikan osuuteen opetuksessa vaikuttaa oppilaitos ja opettaja. Koulutuksen järjestäjä voi tarjota hyväksymässään opetussuunnitelmassa valinnaisia tutkinnon osia, jotka sisältävät työelämän alueellisiin ja paikallisiin tarpeisiin perustuvia ammattitaitovaatimuksia.

Yrkesinstitutet Praktikumiissa on kehitetty kampaajan perustutkintoon tutkinnon osat : Terveys- ja ympäristökampaaja (5 ov, paikallisesti tarjottava) ja Ekologinen hiustenvärjäys (5 ov, vapaasti valittava).

Täydennyskoulutuksena kampaajat voivat suorittaa 10 ov:n Ekokampaajan koulutuksen Helsingissä Fortbildningscentrum Praktikumiissa ja Kuopiossa Savon ammatti- ja aikuisopistossa.

Luonnontuotealan tutkinnoista luonto- ja ympäristöalan perustutkintoon sisältyy tutkinnon osa *Hyvinvoinnin tuottaminen luonnontuotteiden avulla*. Alan at:n ja eat:n tutkintojen perusteet ovat uudistumassa, useisiin tutkinnon osiin on tulossa mahdollisuus syventyä luonnontuotteisiin kauneudenhoitoalan tarpeet huomioiden. Tutkinnon osan voi myös valita jostakin muusta ammatti- tai erikoisammattitutkinnosta.

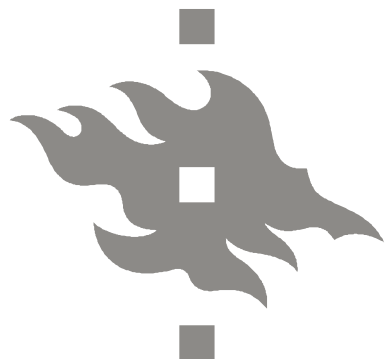

Poimintoja raportista

Haarman (2012) teki ekokampaajaopintoihinsa kuuluvassa kehittämistyössään kyselyn kuluttajille. Siinä kysyttiin, olivatko vastaajat (277 hlöä) koskaan saaneet allergisia reaktioita värjätessään hiuksiaan. Vastaajasta 16% vastasi kyllä. Vastaajista 62% mietti hiusvärien vaarallisuutta terveydelle, samoin ympäristövaikutuksia. (Haarmann, F. 2012. Sertifioitu Ekokampaamo. Ekofrisör/ ekokampaaja. Kehittämistyö. Yrkesinstitut Practicum)

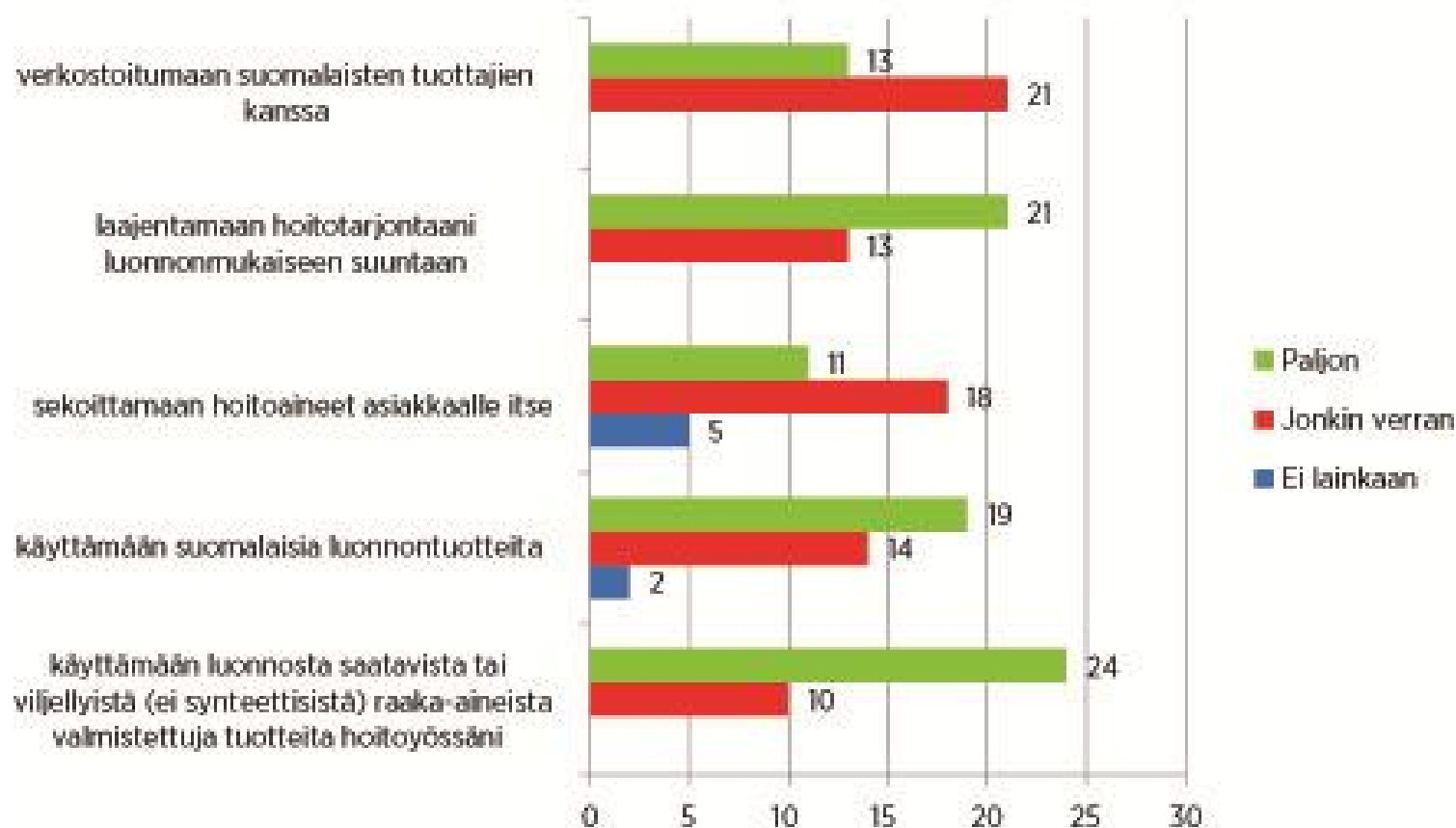
Kampaajana työskennellyt Barbro Kyander sairastui, sai astmalääkkeet ja joutui jättämään kampaajatyönsä. Osana toipumisprosessiaan häntä kehoitettiin kokeilemaan työskentelyä ekokampaamossa. Kokeilun aikana mitattiin astma-arvot ennen ja jälkeen työpäivän. Astma-arvot laskivat koko ajan. Nykyisin Barbro Kyander toimii ekokampaajana, ja hänellä ei ole enää astmalääkitystä. Barbron tarinasta on tehty video nettiin:

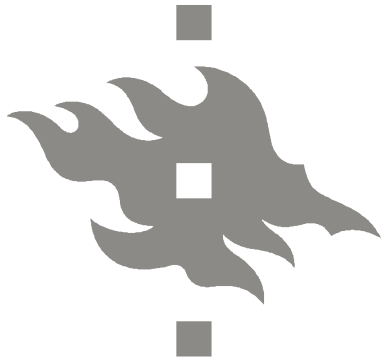
<http://vimeo.com/55509378>

Kosmetologien kiinnostus luonnontuotteiden käyttöön hoitotyössä

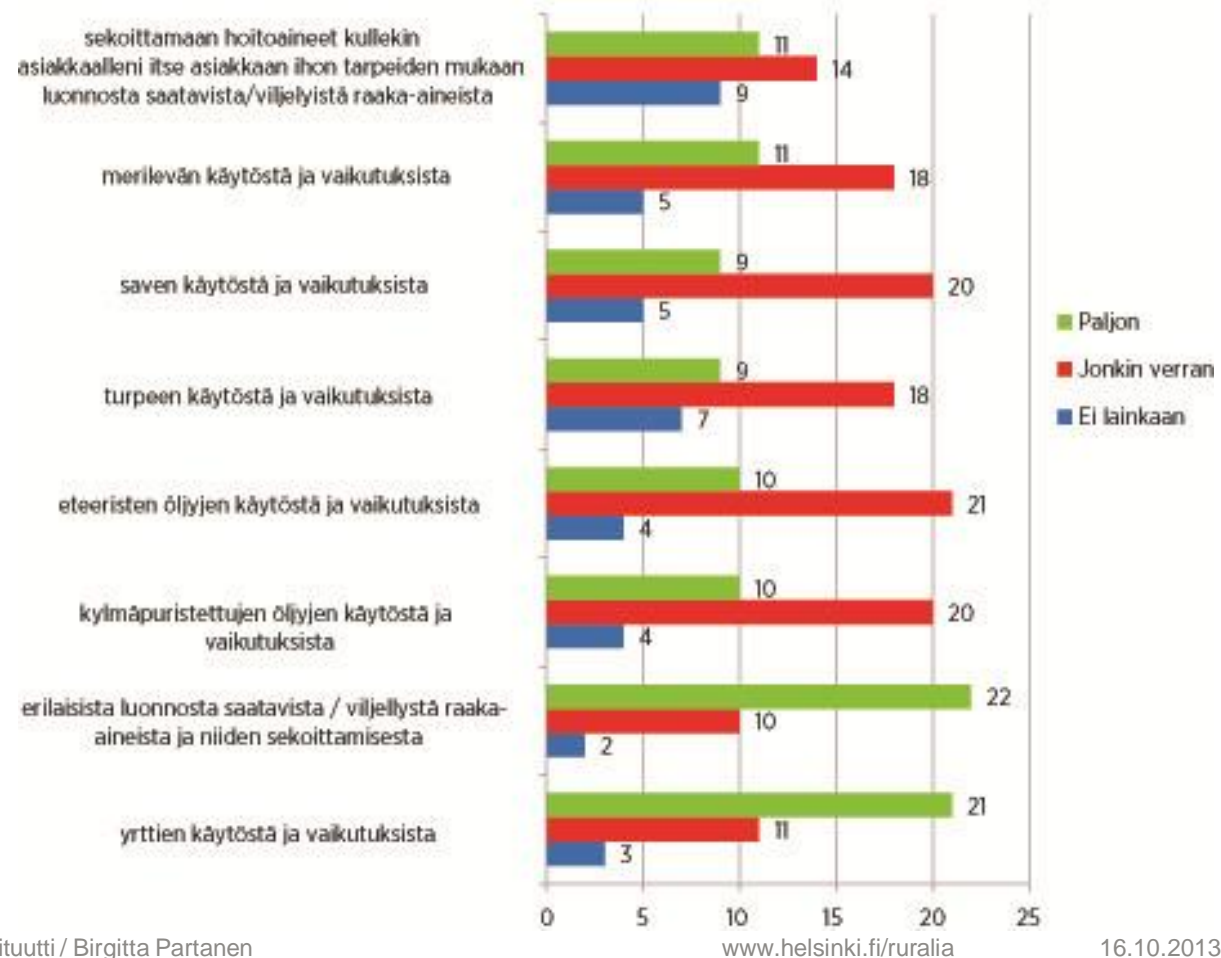
Olen kiinnostunut

Kosmetologien tiedontarve luonnontuotteiden käytöstä

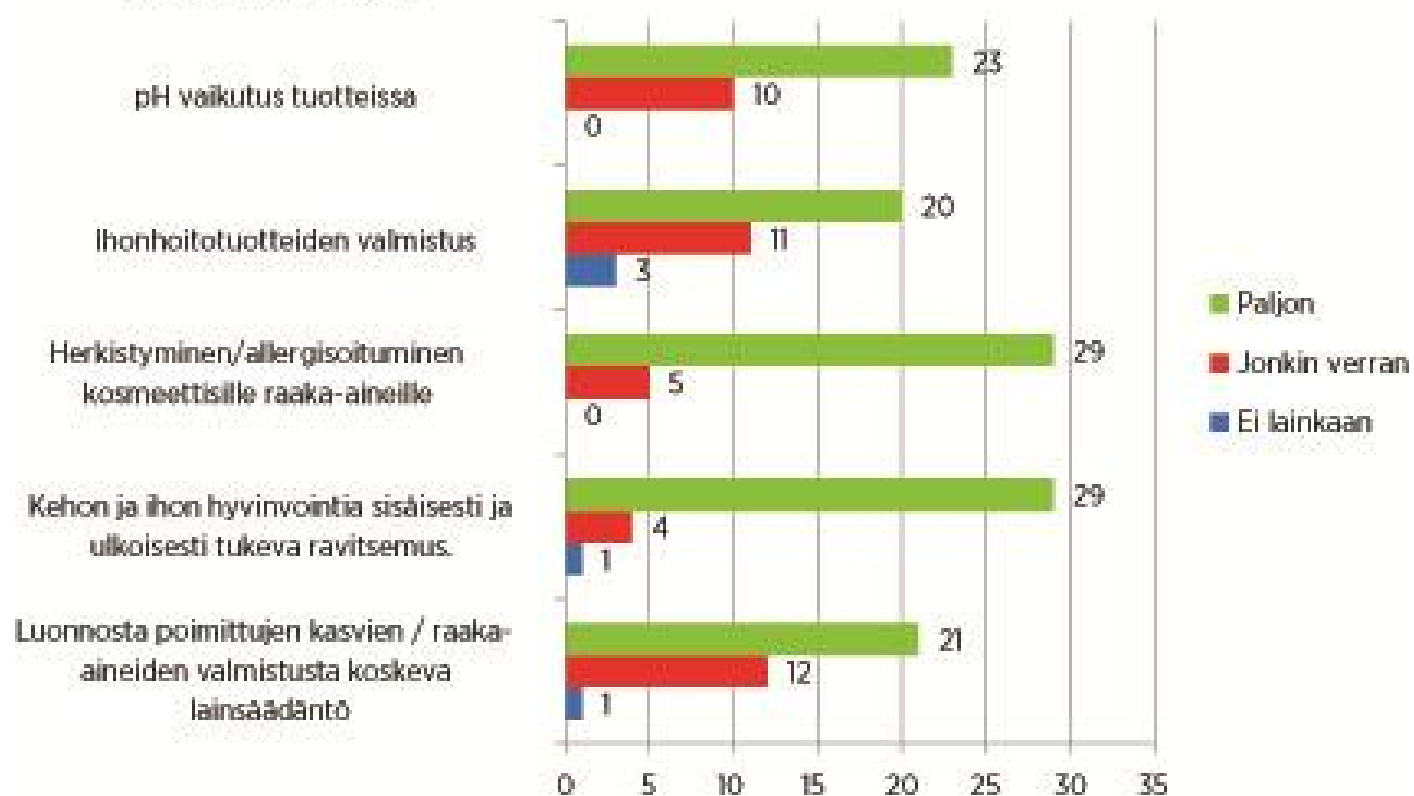
Olen kiinnostunut

Kosmetologien koulutuksen tarve eri osa-alueilla

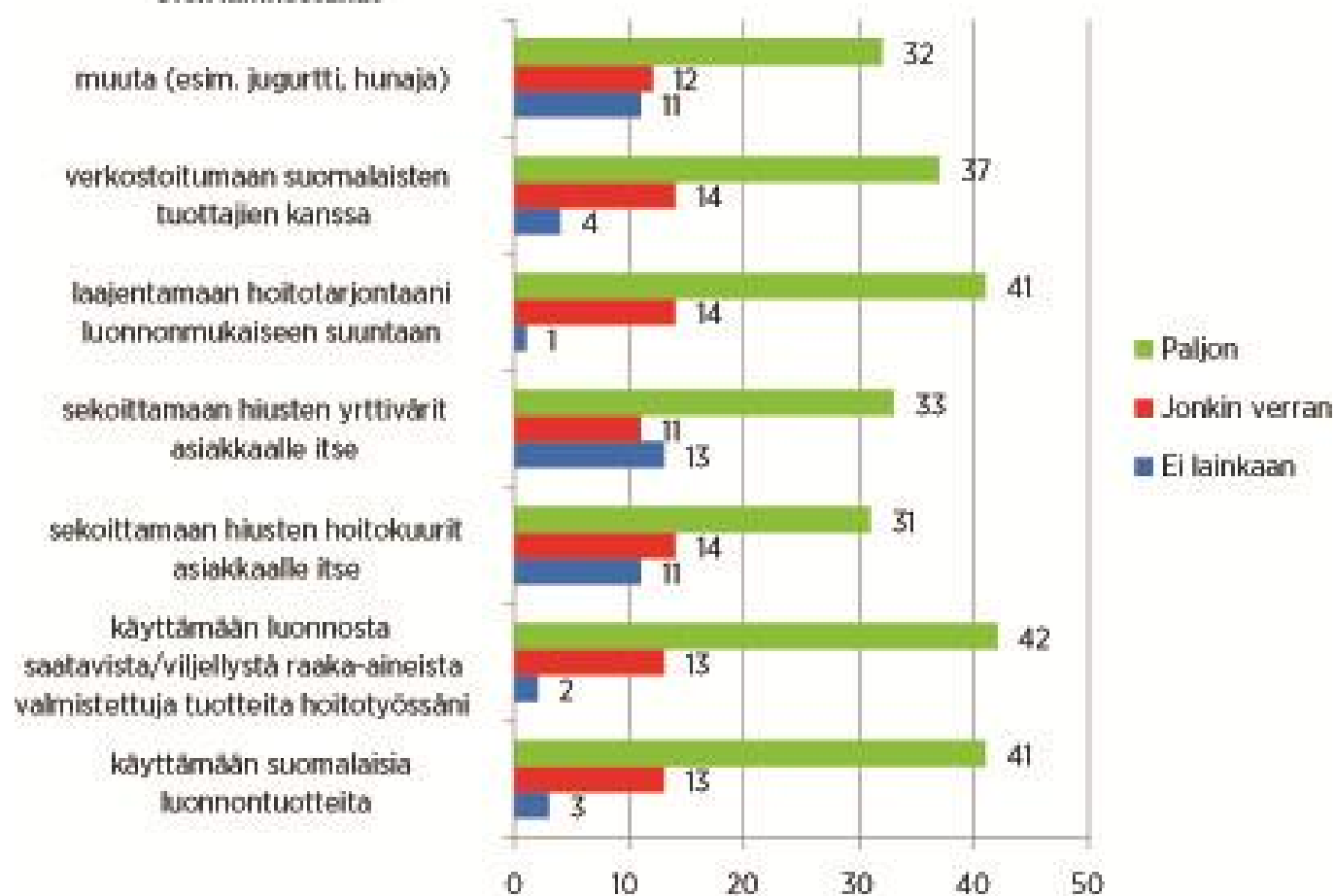
Olen kiinnostunut koulutuksesta
seuraavilla osa-alueilla

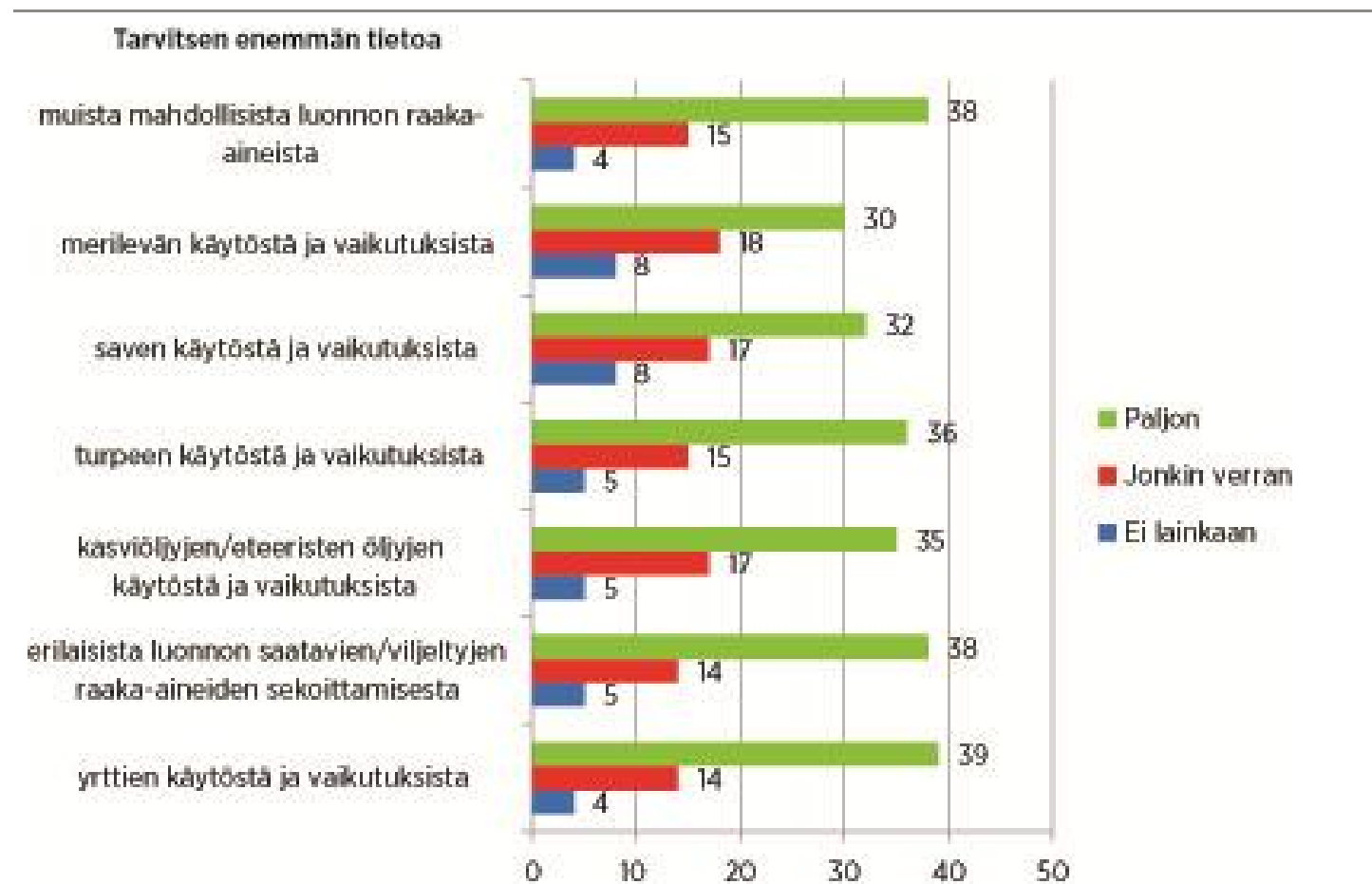
Kamppaajien kiinnostus luonnontuotteiden käyttöön

Olen kiinnostunut

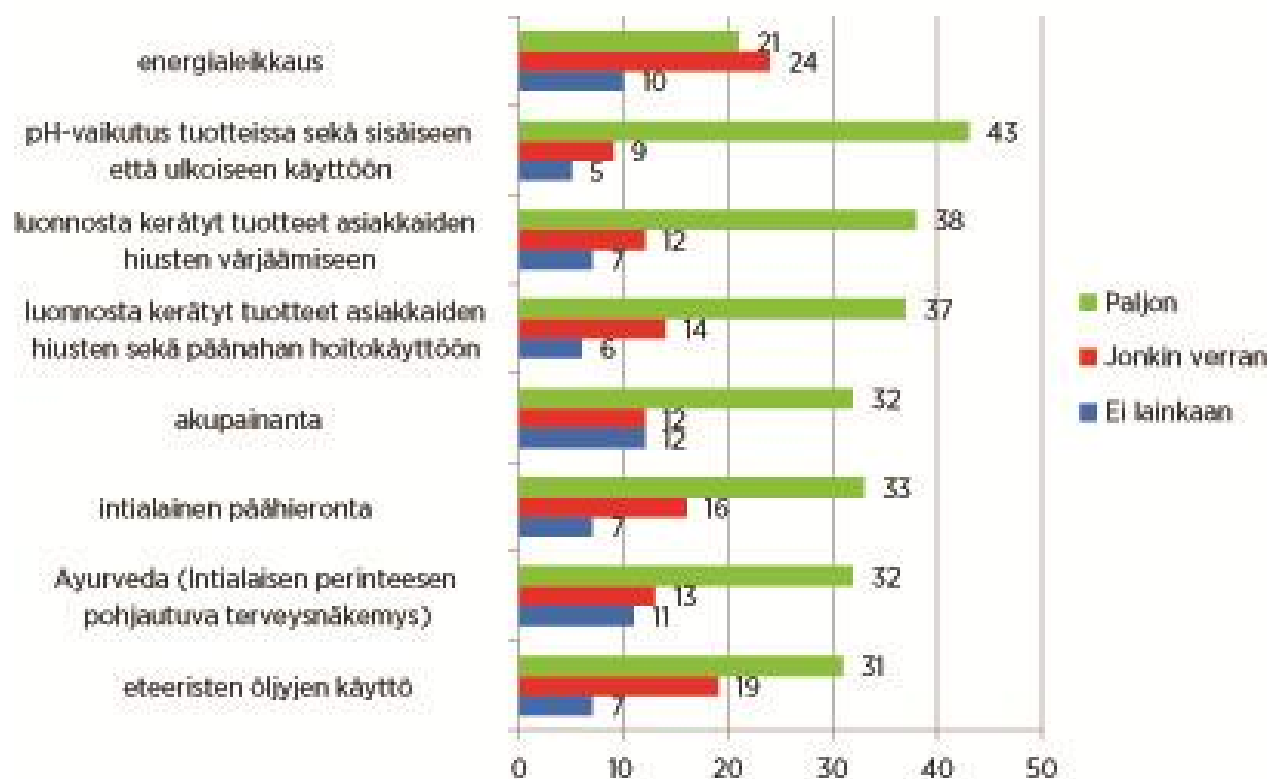
Kamppaajien tiedontarve luonnontuotteiden käytöstä

Kampaajien kiinnostus eri hoitomuotoja ja tuotteita kohtaan

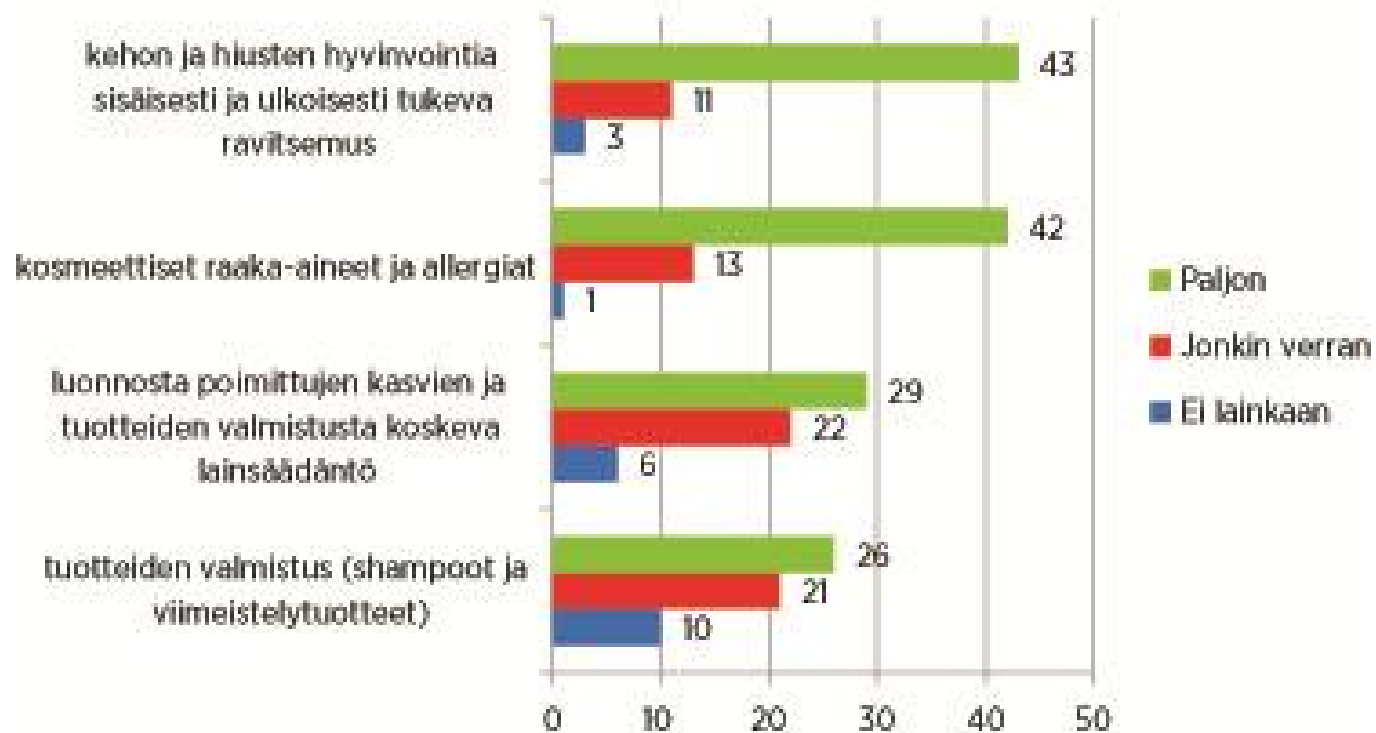
Olen kiinnostunut seuraavista

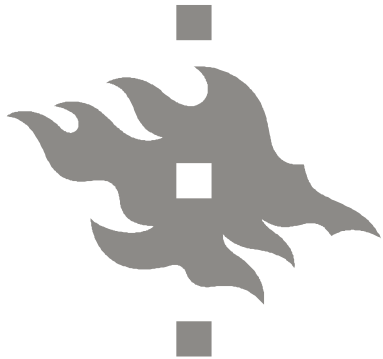

Kampaajien koulutuksen tarve eri osa-alueilla

Olen kiinnostunut koulutuksesta seuraavista aiheista

Eri alojen yhteiset osaamistarpeet

Kestävä kehitys

Luonnontuotteet ja niiden vaikutus sisäiseen että ulkoiseen käyttöön

Sertifioitu luonnonkosmetiikka ja INCI-tuntemus

Yrtit ja niiden hoidolliset vaikutukset (ekokampaajille erikseen värjäävä vaikutus)

Yrttien kerääminen ja säilyttäminen

Luonnon eri raaka-aineet ja hoitava vaikutus

Kokonaisvaltaisia hoitoja esim. Ayurveda ja intialainen päähieronta

Luonnosta saatavista raaka-aineista tuotteiden valmistus

Tuotteiden turvallisuus

Tuotteiden ja kasvien pH:n vaikutus sisäisessä ja ulkoisessa käytössä

Kosmetiikkalainsäädäntö

Allergiat ja yliherkkyys

Ehdotuksia jatkotoimenpiteiksi

Tuotteiden, palveluiden ja työympäristön kehittäminen

- Pienimittakaavaisen tuotekehityksen edellytysten (mm. lainsäädäntö) selvittäminen ja niistä tiedottaminen
- Omien, paikallisiin raaka-aineisiin perustuvien tuotteet ja palvelut
- Uudet tuotteet, esim. kasvivärit Suomen luonnosta

Tutkimus

Luonnosta saatavien raaka-aineiden

- Turvallisuus, tuoreena käyttö, sekä soveltuvuusmahdollisuuksien (uuttaminen, kuivaaminen, jauhaminen ym.) tutkiminen
- perinnetiedon totuudellisuuden selvittäminen tutkimuksella
- Eurooppalaisen ja pohjoismaisen CAM-tutkimuksen hyödyntäminen, CAM-tutkimusta tekevän laitoksen perustaminen Suomeen (CAM = Complementary and Alternative Medicine, täydentävä ja vaihtoehtoinen lääketiede)

Koulutus

- Eri alojen yhteistyön lisääminen
- Opettajat, tutkintoon johtava koulutus, täydennyskoulutus